Considerații teoretice

Cerințe pentru finalizare

Variabile

De multe ori este necesar să se memoreze anumite valori, care nu se știu de la început sau care sunt calculate pe parcurs. Evident, pentru memorarea acestor valori va trebui desemnat un anumit loc în memorie, unde ele vor fi depuse. Deoarece se permite ca într-o asemenea zonă de memorie să se memoreze oricând o nouă valoare, noua valoare înlocuind-o pe cea veche, acestea se numesc **variabile**. Deci, în C, o variabilă este un nume care identifică o zonă de memorie ce conține o valoare.

În limbajul C, o variabilă are un tip bine definit și ea poate conține doar valori specifice acelui tip. În funcție de tipul lor, unele variabile au nevoie de mai multă sau de mai puțină memorie pentru memorarea valorii lor. Totodată, operațiile care pot fi realizate cu anumite tipuri diferă de cele care pot fi realizate cu alte tipuri. Din aceste motive, compilatorului trebuie să i se specifice fiecare variabilă ce tip are. Sintaxa de definire a unei variabile este:

```
tip nume_variabila;
```

Se poate remarca faptul că tipul întotdeauna se scrie înaintea numelui variabilei, iar la sfârșit se pune punct și virgulă (;). Rămâne în sarcina compilatorului să aloce o zonă de memorie care va fi accesată prin intermediul acestui nume.

```
#include <stdio.h>
int main() {
    int a;
    a = 10;// @1
    printf("a=%d", a);
    return 0;
}
```

În acest exemplu s-a declarat variabila *a*, având tipul **int**. Cuvântul ***int*** este prescurtarea de la integer și specifică numere întregi cu semn. De obicei, pentru compilatoarele actuale pe Windows și

Linux, în variabile de tip ***int*** se pot ține valori în intervalul [-2 147 483 648, 2 147 483 647]. La compilatoarele mai vechi sau la cele pentru microcontrolere, ***int*** poate lua valori din intervalul [-32 768, 32 767].

Pentru numere reale (cu virgulă) se folosește tipul de date **float**. Tipul ***float*** conține numere reale în intervalul [$\pm 1.18 \times 10^{-38}$; $\pm 3.4 \times 10^{38}$], cu o precizie de 7 cifre zecimale (după virgula zecimală). Când se dorește precizie mai mare, se poate folosi tipul **double**, care conține numere reale din intervalul [$\pm 2.23 \times 10^{-308}$; $\pm 1.80 \times 10^{308}$], cu o precizie de 16 cifre zecimale.

Atenție: în C, pentru scrierea cifrelor zecimale se folosește **punctul** (**.**), nu **virgula** (**,**). De exemplu, numărul PI se va scrie 3.14, nu 3,14.

La instrucțiunea *@1* se poate vedea cum variabilei *a* i-a fost atribuită valoarea 10 (s-a stocat valoarea 10 în locația de memorie desemnată de *a*). După orice atribuire trebuie pus **punct și virgulă** (**;**).

Pentru afișarea valorii unei variabile se folosește în cadrul șirului de caractere din *printf* un așa-numit „placeholder”, care va fi înlocuit la afișare chiar cu valoarea respectivei variabile. Pentru fiecare placeholder, după șirul de caractere va trebui să urmeze variabila care va înlocui placeholderul respectiv, de la stânga la dreapta. Un placeholder începe cu caracterul procent (**%**), urmat fără spațiu de o literă. Iată în continuare câteva placeholdere:

Placehold	Folosire
%d	*decimal* - afișează o variabilă de tip ***int***
%f	*floating point* - afișează a variabilă de tip ***float*** sau ***doub*** tipărește întotdeauna și o parte zecimală, deși valoarea întreagă

%e	*exponential* - afișează a variabilă de tip ***float*** sau ***double*** științific (mantisă+exponent). Este util în special pentru n foarte mari sau foarte mici. Exemplu: -1.327e9
%g	*general* - afișează o variabilă de tip ***float*** sau ***double*** într mai familiar pentru utilizator: numerele întregi le afișează zecimale, iar numerele foarte mari sau foarte mici le afiș exponent.
%%	fișează chiar caracterul procent (**%**)

```
// afisarea unui numar intreg
int numar_intreg;
numar_intreg = 10;
printf("numarul intreg este %d\n", numar_intreg);
// afisarea unui numar real
float numar_real;
numar_real = 10.52;
printf("numarul real este %f\n", numar_real);
```

La primul *printf*, după șirul de caractere se poate observa că urmează o virgulă și după ea variabila a cărei valoare va înlocui placeholderul din cadrul șirului de caractere (*%d*). Dacă am fi avut de afișat două valori, s-ar fi folosit două placeholdere și după șirul de caractere ar fi urmat două variabile, separate între ele prin virgulă.

```
// afisarea mai multor numere cu un singur printf
int marker_cantitate, whiteboard_cantitate;     // se pot
declara mai multe variabile de același tip, separate prin
,
float marker_pret, whiteboard_pret;
marker_cantitate = 15;
whiteboard_cantitate = 2;
marker_pret = 4.83;
whiteboard_pret = 95.99;
printf("Vom achizitiona pentru laborator %d markere in
valoare de %f lei fiecare si %d whiteboard-uri in valoare
de %f lei fiecare.", marker_cantitate, marker_pret,
whiteboard_cantitate, whiteboard_pret);
```

Functia *printf* (*print formatted*) își trage numele tocmai de la folosirea acestor placeholdere.

Citirea unor valori de la tastatură

Dacă se dorește ca utilizatorul să poată introduce noi valori de la tastatură, acestea pot fi citite folosind funcția *scanf* (*scan formatted*), ca în exemplul de mai jos:

```
// citire de la tastatura cu scanf
int k;
printf("Introduceti k: ");// @1
scanf("%d", &k);// @2
printf("Ati introdus valoarea: %d\n", k);
```

Instrucțiunea *@1* afișează un text explicativ pentru utilizator. Nu este obligatoriu, dar este recomandat să se utilizeze asemenea texte, pentru ca utilizatorul să știe ce i se cere. Instrucțiunea *@2* citește efectiv valoarea de la tastatură. Funcția *scanf* este foarte asemănătoare cu *printf*, în sensul că folosește aproape aceleași placeholdere (în acest caz, *%d* pentru a se citi o valoare de tip ***int***) și, la fel ca *printf*, cere ca fiecare variabilă citită să fie separată cu virgulă. La fel ca la *printf*, pentru fiecare variabilă vom avea câte un placeholder. Deoarece funcția *scanf* nu afișează nicio valoare pe ecran, șirul ei de caractere va conține doar placeholdere.

```
// citirea mai multor numere de diferite tipuri
int marker_cantitate, whiteboard_cantitate;
float marker_pret, whiteboard_pret;
printf("Cate markere sunt necesare: ");
scanf("%d", &marker_cantitate);
printf("Pretul unui marker: ");
scanf("%f", &marker_pret);
printf("Cate whiteboards sunt necesare, urmat de pretul
unui whiteboard: ");
scanf("%d%f", &whiteboard_cantitate, &whiteboard_pret);
printf("Vom achizitiona pentru laborator %d markere in
valoare de %f lei fiecare si %d whiteboard-uri in valoare
de %f lei fiecare.", marker_cantitate, marker_pret,
whiteboard_cantitate, whiteboard_pret);
```

Spre deosebire de *printf*, care folosește *%g*, *%f* și *%e* atât pentru ***float***, cât și pentru ***double***, *scanf* folosește *%lg*, *%lf* și *%le* (l = *long*) pentru citirea valorilor de tip ***double***.

Baze de numerație

O bază de numerație este numărul de unități necesar pentru a se obține o unitate de ordin imediat superior. De exemplu, în baza de numerație 10, sunt necesare 10 unități simple pentru a se obține o unitate de zeci. Cifrele disponibile într-o bază *b* sunt în intervalul 0...b-1. De exemplu, pentru baza 10, cifrele disponibile sunt 0...9. Orice sistem de numerație pozițional (în care pozițiile cifrelor denotă diverse ranguri, de exemplu unități, zeci, sute, mii, …) se bazează implicit pe folosirea bazelor de numerație.

Deoarece inițial omul a numărat pe degete, cel mai comod a fost să folosească baza de numerație 10. După ce număra folosind toate degetele, ținea minte că a făcut o numărătoare completă (deci adăuga o unitate la rangul zecilor) și reîncepea să numere unitățile.

Explicitând baza de numerație *b* în care este scris, un număr format din *n* cifre $c_{n-1}c_{n-2}...c_1c_0$ se poate reprezenta astfel:

$$c_{n-1}c_{n-2}...c_1c_0 = c_{n-1}*b_{n-1}+c_{n-2}*b_{n-2}...c_1*b_1+c_0*b_0$$

Exemplu: numărul 4905 în baza 10 se poate scrie: $4905 = 4*10^3+9*10^2+0*10^1+5*10^0$. Constatăm că de fapt atunci când citim un număr, noi spunem pe rând, de la stânga la dreapta, numărul de unități (cifrele) corespunzătoare diferitelor ranguri: 4 *mii*, 9 *sute*, 0 *zeci* (nu îl rostim fiindcă nu contribuie la număr), 5.

Baza de numerație 2

Deoarece funcționarea calculatoarelor se bazează pe fenomene electromagnetice, cel mai simplu a fost să se implementeze memoria acestora folosind fenomene de genul prezența sau absența unui curent sau a unei tensiuni. Astfel, se poate nota

prezența tensiunii cu 1 și absența sa cu 0. O unitate de informație care poate fi doar 0 sau 1 se numește **bit**. Grupând 8 biți (en: *bits*) obținem un **octet** (en: *byte*). Deoarece fiecare cifră din numărul memorat de un calculator poate avea doar două valori, devine natural pentru calculatoare să folosească baza de numerație 2 sau, altfel spus, să folosească sistemul de numerație *binar*. Un sistem electronic care folosește doar semnale care au semnificație numerică (ex: 0 și 1) se numește *digital*, deoarece transferă digiți (cifre) de informație. Dacă de exemplu codificăm 1 ca fiind 5V (volți) și 0 ca fiind 0V, într-un sistem digital vom avea doar aceste două tensiuni, în intervale specificate de toleranță.

Exemplu: Un octet cu biții având valorile 10010101 reprezintă numărul 149 în baza 10 ($1*2^7+0*2^6+0*2^5+1*2^4+0*2^3+1*2^2+0+2^1+1*2^0 = 128+16+4+1 = 149$).

În anumite domenii din informatică, precum programarea microcontrolelor (microcontrollers, ex: Arduino) sau interacțiunea cu dispozitive periferice (ex: roboți, imprimante 3D, …) se folosește foarte des baza de numerație 2. În aceste domenii se preia/trimite semnalul (biți de informație) de la/către diverși pini ai cipurilor respective și programatorul trebuie să implementeze comportamentul fiecărui pin.

În asemenea domenii și în general pe partea de hardware, lucrând mult cu biți, vom ajunge să memorăm puterile uzuale ale lui 2 și să lucrăm în mod firesc cu ele. La început este util să avem un tabel cu aceste puteri, pentru a nu le calcula de fiecare dată.

N	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
2N	1	2	4	8	16	32	64	128	256	512	1024	2048	4096	8192	16384	32768	65536

Dacă avem un număr N de biți, vom putea reprezenta pe ei 2^N valori, în intervalul $0...2^N-1$. De exemplu pe 3 biți vom putea avea $2^3=8$ valori în intervalul 0...7: 000, 001, 010, 011, 100, 101, 110, 111.

Cum s-a văzut din exemplul de mai sus, pentru a se transforma un număr dintr-o bază oarecare în baza 10, se scrie numărul sub formă poziţională cu baza explicită şi apoi se fac calculele în baza 10. Pentru a şti în ce bază scriem un număr, vom postfixa acel număr cu baza sa, dată ca indice.

$$1100_2 = 1*2^3 + 1*2^2 + 0*2^1 + 0*2^0 = 12_{10}$$

Dacă ştim puterile lui 2, această transformare este simplă, procedând astfel: luăm pe rând cifrele numărului, de la dreapta la stânga şi, de fiecare dată când avem un 1, adunăm la numărul final puterea lui 2 corespunzătoare acelei poziţii, cea mai din dreapta poziţie fiind 0.

Pentru 1100_2, la poziţia unităţilor (0) este 0, deci această poziţie nu contribuie la număr. Pentru poziţia 1 iarăşi avem 0, deci trecem şi peste ea. Pentru poziţia 2 avem 1, deci adunăm $2^2=4$ la numărul final (iniţial 0), rezultând 4. În final, pentru poziţia 3 avem 1, deci adunăm şi $2^3=8$ la rezultat: 8+4=12. Acesta este rezultatul final.

Transformarea din baza 10 în baza 2 se face prin împărţiri succesive, până când obţinem câtul 0. Împărţirea se va efectua în numere întregi (nu cu virgulă), obţinând un cât şi un rest. Numărul va fi format din resturile parţiale, în sens invers de cum le-am obţinut. Pentru a completa până la multiplu de octet, se pun în faţă 0-uri nesemnificative.

Exemplu: transformarea numărului 13_{10} în baza 2:

13 : 2 = 6 | 1 - cel mai puţin semnificativ bit (LSB=Least Significant Bit)
6 : 2 = 3 | 0
3 : 2 = 1 | 1
1 : 2 = 0 | 1 - cel mai semnificativ bit (MSB=Most Significant Bit)

preluând resturile împărţirilor, de jos în sus: $13_{10} = 1101_2 = 00001101_2$ (completat cu 0-uri nesemificative)

Bitul cel mai din stânga al unui număr se numește *bitul cel mai semnificativ* (MSB=Most Significant Bit), deoarece el singur contribuie cu ½ din valoarea întregului număr. Bitul cel mai din dreapta al unui număr se numește *bitul cel mai puțin semnificativ* (LSB=Least Significant Bit), deoarece el contribuie cel mai puțin la valoarea numărului, doar cu o unitate.

Bazele de numerație 16 (hexazecimal) și 8 (octal)

De multe ori devine destul de laborios să se scrie și să se opereze pe toți biții unui octet, deoarece avem de scris 8 valori și cu fiecare dintre aceste valori avem de făcut diverse operații. Cu atât mai mult, dacă dorim să reprezentăm numere pe 2, 4 sau 8 octeți, va trebui pentru fiecare număr să scriem respectiv câte 16, 32 sau 64 de valori. Pentru a reduce acest efort, putem considera baze de numerație mai mari, în care o singură cifră să corespundă la mai mulți biți.

Ținând cont că pe 4 biți putem reprezenta 2_4=16 valori, dacă am reprezenta numerele în baza 16 (hexazecimal), fiecare număr din această bază va corespunde la 4 biți. Pentru a reprezenta un octet avem nevoie doar de 2 cifre hexazecimale.

Cifrele hexazecimale sunt:

Hexazecimal	Zecimal	Binar
0	0	0
1	1	1
2	2	10
3	3	11
4	4	100
5	5	101
6	6	110
7	7	111
8	8	1000
9	9	1001

a, A	10	1010
b, B	11	1011
c, C	12	1100
d, D	13	1101
e, E	14	1110
f, F	15	1111

Deoarece în alfabet nu avem cifre decât pentru baza 10 (0...9), prin convenție vom folosi pentru cifrele 10...15 din hexazecimal primele litere din alfabet (a...f), indiferent dacă sunt mari sau mici.

Exemplu: Numărul $7af2_{16} = 7*16^3+10*16^2+15*16^1+2*16^0 = 31474_{10}$

Ținând cont că unei cifre în hexazecimal îi corespund 4 biți, transformarea din hexazecimal în binar este foarte simplă: fiecare cifră hexazecimală va fi înlocuită cu 4 biți.

Exemplu: $7af2_{16} = 0111\ 1010\ 1111\ 0010_2$

Transformarea din binar în hexazecimal este la fel de simplă: facem perechi de câte 4 biți, de la dreapta la stânga și înlocuim fiecare pereche cu cifra hexazecimală corespunzătoare.

Exemplu: $0010\ 1101\ 1001\ 0110_2 = 2d96_{16}$

Tot pentru simplificarea scrierii, dar mult mai rar, se folosește și baza 8 (octal). În această bază avem cifre de la 0...7 și fiecare cifră în octal corespunde exact la 3 biți.

Exemplu: $715_8 = 7*8^2+1*8^1+5*8^0 = 461_{10} = 111\ 001\ 101_2$

Atât în hexazecimal cât și în octal, operațiile aritmetice, precum și transformările între diverse baze, rămân identice cu ce s-a prezentat anterior.

Tipuri de date întregi în C

Limbajul C pune la dispoziția programatorului o gamă bogată de tipuri de date întregi, cu sau fără semn, pentru ca programatorul să-și poată alege tipurile cele mai potrivite pentru aplicația sa. Dimensiunea în octeți a acestor tipuri nu este standardizată, astfel încât ea poate să varieze în funcție de compilator, platforma hardware etc.

Un tip de date fără semn se declară punând cuvântul **unsigned** în fața tipului întreg. Tipurile de date ***unsigned*** se afișează cu *printf* folosind placeholderul **%u,** în loc de %d care este pentru întregi. Pentru tipul **long** se consideră **int** ca fiind implicit, deci nu mai trebuie pus ***int*** după ***long*** (**long** este echivalent cu **long int)**.

În tabelul de mai jos s-au reprezentat toate tipurile întregi din C. Cu cifre bold s-au marcat valorile mai uzuale, pe care le implementează și compilatoarele de C din laborator. Intervalele de valori date corespund acestor valori mai uzuale.

Tip	**Dimens e (octeț**	**Interval de valo**	**Placeholde printf și scanf (sir doar pentru p**
char	1	**-128...127** sau 0.. (în C programatorul poate se să fie cu sau fără s	%hhd (%d %c - va afișa valoare caracter
unsign char	1	0...255	%hhu (%u
signed c	1	-128...127	%hhd (%d
shor	2	-32 768...32 76	%hd (%d)

unsign shor	2	0...65 535	%hu (%u)
int	2 sau	-2 147 483 648...2 147	%d
unsigne	2 sau	0...4 294 967 29	%u
long	**4** sau	-2 147 483 648...2 147	%ld
unsign long	**4** sau	0...4 294 967 29	%lu
long lo	4 sau	-9 223 372 036 854 775 808. 854 775 807	%lld
unsign long lo	4 sau	0...18 446 744 073 709	%llu

În C, când scriem o constantă numerică în program (ex: 108), ea implicit este de tipul ***int***. Dacă acea constantă este folosită în contexte în care este nevoie de alt tip, compilatorul ne va atenționa de o posibilă greșeală. Pentru a se evita aceasta, putem să postfixăm constantele cu sufixul **"l"** pentru a fi considerate de tip ***long*** sau cu sufixul **"ll"**, pentru a fi considerate de tip ***long long***.

```
printf("%lld\n", 7);// atentionare: %lld cere un argument de tipul long long, iar 7 este considerat de tipul int
printf("%lld\n", 7ll);// corect: acum constanta 7 este considerata de tip long long
```

Pe lângă baza 10, limbajul C ne permite se scriem un număr direct în bazele cele mai uzuale (2, 8, 16), conform următoarei sintaxe:

Baz	**Exemp**	**Sintaxa**	Afișare cu **printf**
2	**0b**1110 **0b**1011 **0b**10	numărul se prefixează cu **0b**	nu exis placehol

8	**0**71 **02** **0**117	numărul se prefixează cu **0**. **Atenție:** în C un număr întreg care începe cu fiind în baza 8, nu în baza 10.	%o
10	1729 1 423	numărul trebuie să înceapă cu o cifră între 1..	%d
16	**0x**BAF **0x**72 **0x**2a1f	numărul se prefixează cu **0x**	%x - litere %X - lite mari

În exemplul de cod de mai jos, mai multe variabile de tip *int* primesc valori într-o anumită bază și sunt apoi afișate în diverse feluri, folosind *printf*.

```
#include <stdio.h>

int main() {
    // numar format din cifre de la 0 la 10, in baza 10
    int decimal_num = 91;

    // numar format din 0 si 1, in baza 2, incepe cu 0b
       // atentie, sintaxa aceasta nu este suportata de
toate compilatoarele
    int binary_num = 0b1011011;

     // numar format din cifrele de la 0 la 7, in baza 8,
incepe cu 0
    int octal_num = 0133;

     // numar format din cifre de la 0 la 9 si litere de
la A la F, in baza 16, incepe cu 0x
    int hexadecimal_num = 0x5B;

       printf("%d %d %d %d\n", decimal_num, binary_num,
octal_num, hexadecimal_num);
       printf("%o %o %o %o\n", decimal_num, binary_num,
octal_num, hexadecimal_num);
```

```
        printf("%x %x %x %x\n", decimal_num, binary_num,
octal_num, hexadecimal_num);

    return 0;
}
```

Operații logice

În limbajul C, orice valoare diferită de 0 (0 întreg) și de 0.0 (0 real) este considerată ca având valoarea logică ***adevărat*** (*1, true*). Singurele valori care sunt considerate ca fiind ***fals*** logic (*0, false*) sunt 0 și 0.0.
Exemple: valori adevărate: 1, -49, 0.5, 3.14, 0.001; valori false: 0, 0.0.

Pentru a opera cu valori logice, avem la dispoziție următorii operatori:

Operator	Efect
!a	negație logică
a **&&** b	ȘI logic
a **||** b	SAU logic

Acești operatori returnează o valoare întreagă nenulă (poate fi diferită de 1) pentru *adevărat* logic și returnează 0 pentru *fals* logic. Deși tabelele de adevăr sunt la fel pentru operatorii logici ca și pentru cei pe biți, comportamentul lor este diferit: *operatorii logici* consideră operanzii ca fiind fiecare câte o singură valoare logică (câte un un bit); *operatorii pe biți* operează individual, în paralel, asupra biților corespondenți din cei doi operanzi. Următorul exemplu ilustrează această diferență:

a	**0**	**1**	**1**	**0**	**0**	**1**	**0**	**1**
b	**1**	**0**	**0**	**0**	**1**	**0**	**1**	**0**
a & b	0	0	0	0	0	0	0	0
a && b	0	0	0	0	0	0	0	1

Operația *a&b* a avut ca rezultat 0, deoarece nicăieri nu au fost biți corespondenți simultan pe 1. Operația *a&&b* a avut ca rezultat 1 (sau orice altă valoare *true*), deoarece luat ca întreg *a* este *true* și la fel și *b* este *true*.

Operatorii relaționali (de comparație)

În C există următorii operatori relaționali. Pentru a-i memora mai ușor, semnul **=** (egal) este întotdeauna pus după semnele **<** sau **>**. Acești operatori returnează *adevărat* (o valoare diferită de 0, nu neapărat 1) ca valoare de tip ***int*** dacă cei doi operanzi sunt în relația specificată, altfel returnează *fals* (0).

Operator	Relație
a **==** b	egal
a **!=** b	inegal
a **<** b	mai mic
a **<=** b	mai mic sau egal
a **>=** b	mai mare sau egal
a **>** b	mai mare

Atenție: una dintre cele mai frecvente erori de codare în C este folosirea *atribuirii* (**=**) în loc de test de *egalitate* (**==**) și invers. Din punct de vedere sintactic nu este o greșeală (eventual compilatorul va emite doar o atenționare) și atunci uneori această greșeală este mai greu de depistat.

Exemplu: se cere să se citească 3 numere întregi de la tastatură, *a*, *b*, *x* și să se afișeze o valoare de *adevărat* sau de *fals* dacă x este sau nu în interiorul intervalului închis [a,b].

```
int a,b,x;
printf("a=");scanf("%d",&a);
printf("b=");scanf("%d",&b);
printf("x=");scanf("%d",&x);
printf("rezultat=%d",a<=x && x<=b);
```

Instrucțiunea de decizie: **if**

De multe ori este necesar să se continue execuția unui algoritm în funcție de o condiție (de exemplu rezultatul unei comparații), care se poate sau nu îndeplini. Pentru aceasta se folosește instrucțiunea **if**, care are următoarea sintaxă:

```
if(condiție) {
    instrucțiuni_pentru_condiție_adevărată;
} else {
    instrucțiuni_pentru_condiție_falsă;
}
```

Această secvență de program se citește astfel:

*DACĂ (**if**) condiție* este adevărată, se execută
instrucțiuni_pentru_condiție_adevărată,
*ALTFEL (**else**)* se execută *instrucțiuni_pentru_condiție_falsă.*

De exemplu, pentru calculul valorii maxime dintre două numere, se poate folosi programul de mai jos:

```
#include <stdio.h>

int main() {
    int x, y, max;
    printf("x = "); scanf("%d", &x);
    printf("y = "); scanf("%d", &y);
    if (x > y) {
        max = x;
    } else {
        max = y;
    }
    printf("Maximul este: %d", max);
    return 0;
}
```

Partea **else** este opțională (poate să lipsească). Acoladele se pun întrucât compilatorul are nevoie să știe unde începe și unde se termină zona de cod care se execută în cazul în care condiția este adevărată (ramura **if**) sau falsă (ramura **else**). Acoladele pot însă să lipsească dacă avem o singură instrucțiune pe ramura respectivă, astfel încât puteam scrie codul de mai sus și astfel:

```c
#include <stdio.h>

int main() {
    int x, y, max;
    printf("x = "); scanf("%d", &x);
    printf("y = "); scanf("%d", &y);
    if (x > y)
        max = x;
    else
        max = y;
    printf("Maximul este: %d", max);
    return 0;
}
```

În continuare este un exemplu în care avem nevoie de mai multe instrucțiuni pentru ramura **if**. În acest caz, suntem obligați să punem acolade. Tot ceea ce este între acolade este tratat ca fiind o singură instrucțiune. Pe ramura **else** în schimb este necesară o singură instrucțiune, deci acoladele pot lipsi. Cu toate acestea, pentru simetrie, ceea ce duce la creșterea lizibilității codului, vom pune acolade și pe ramura **else**.

```c
#include <stdio.h>

int main() {
    float x, y, catul;
    printf("x = "); scanf("%g", &x);
    printf("y = "); scanf("%g", &y);
    if (y != 0) {
        catul = x / y;
        printf("x/y=%g", catul);
    } else {
        printf("Nu se poate face impartirea la zero!");
    }
    return 0;
}
```

Este bine să indentăm (deplasăm) la dreapta toate instrucțiunile care fac parte din corpul altei instrucțiuni (în acest caz ***if***), deoarece devine vizual mai simplu să citim codul.

Atenție: una dintre cele mai frecvente greșeli este să nu se pună între acolade instrucțiunile care depind de **if** sau de **else**-ul asociat. În acest caz, chiar dacă aceste instrucțiuni sunt indentate la dreapta și se creează vizual impresia că depind de **if**, ele totuși se vor executa independent de acesta, ca în exemplul următor:

```
#include <stdio.h>

int main() {
    float x, y, catul;
    printf("x = "); scanf("%g", &x);
    printf("y = "); scanf("%g", &y);
    if (y != 0)
        catul = x / y;
          printf("x/y=%g", catul); // GREȘIT: chiar dacă
este indentată, această linie nu este condiționată de if.
Ea se va executa întotdeauna, indiferent de rezultatul
condiției
    return 0;
}
```

Cum s-a discutat la operatori, în C o expresie se consideră ca fiind adevărată dacă ea are orice valoare diferită de 0. Doar valoarea 0 se consideră ca fiind falsă. Putem astfel sa folosim următoarea secvență pentru a testa dacă un număr este 0 sau nu:

```
if(k)
    printf("k nu este 0\n");
else
    printf("k este 0\n");
```

Operatorii relaționali sunt: **<**, **<=**, **>=**, **>**, **==**, **!=**. Reamintim faptul că o greșeală foarte frecventă este folosirea operatorului de atribuire (**=**) în loc de cel de comparație (**==**) și invers. „**a=b**” înseamnă că i se atribuie lui *a* valoarea lui *b*, pe când „**a==b**” înseamnă că se compară *a* cu *b* pentru a se vedea dacă acestea sunt egale.

Dacă avem mai multe condiții, le putem combina folosind operatorii logici: **&& ll !**. Nu se vor folosi operatorii pe biți pentru operații logice, chiar dacă au aceleași tabele de adevăr, deoarece rezultatele pot fi neașteptate și erorile sunt greu de depanat.

Un exemplu de folosire al operatorilor logici este următorul: într-o aplicație bancară, un client poate intra în contul său folosind un număr de cont (număr întreg) și o parolă (tot număr întreg). Să se scrie un program care testează dacă utilizatorul a introdus corect ambele informații, valorile cerute fiind cont=1546 și parola=9746.

```
#include <stdio.h>
int main() {
    int cont, parola;
    printf("cont: "); scanf("%d", &cont);
    printf("parola: "); scanf("%d", &parola);
    if (cont == 1546 && parola == 9746) {
        printf("Autentificare reusită!");
    } else {
        printf("Autentificare esuată!");
    }
    return 0;
}
```

Atenție: în C, scrierea în serie a operatorilor relaționali de obicei nu are același efect ca în matematică. De exemplu, în matematică, dacă dorim să scriem că *x* aparține intervalului (1, n), putem scrie „**1<x<n**”, ceea ce se citește ca „**1<x ȘI x<n**”. În C, expresia respectivă se citește ca „**(1<x)<n**”, adică „**rezultatul lui 1<x (care poate fi de exemplu 1 sau 0) se compară cu n**”, deci în final nu se va compara pe *x* cu *n,* ci un rezultat intermediar cu *n*. Corect este să scriem “**1<x && x<n**”.

Operatorul condițional (ternar)

if este o instrucțiune și prin urmare nu returnează o valoare. Din acest motiv, ***if*** nu poate fi folosit în cadrul unei expresii. Pentru a se returna în cadrul unei expresii valori în funcție de rezultatul unei condiții, se folosește operatorul condițional: **?:**. Sintaxa acestui operator este:

condiție **?** *valoare_true* **:** *valoare_false*

Efectul operatorului condițional este următorul: dacă *condiție* este adevărată, se returnează *valoare_true*, altfel se returnează *valoare_false*. Operatorul condițional se poate folosi oriunde într-o expresie: în locul unei variabile sau constante, ca argument pentru

apeluri de funcții, etc. Dacă se folosește în expresii mai complicate, este util să se pună între paranteze, pentru a se evita unele erori care țin de precedența operatorilor. Se pot imbrica mai mulți operatori condiționali unul în celălalt.

Exemplu: programul anterior, de obținere a maximului dintre două numere, se poate rescrie astfel, folosind operatorul condițional:

```c
#include <stdio.h>
int main() {
    int x, y, max;
    printf("x = "); scanf("%d", &x);
    printf("y = "); scanf("%d", &y);
    printf("Maximul este: %d", x > y ? x : y);
    return 0;
}
```

Ordinea (precendența) și asociativitatea operatorilor

La fel ca și în matematică, operatorii din C se execută într-o anumită ordine. De exemplu, în expresia *a+b*7*, înmulțirea se execută prima, deși apare după adunare. Această ordine de execuție se numește **precedența** operatorilor. Întotdeauna se vor executa primii operatorii cu precedența cea mai mare. Pentru a se modifica ordinea de evaluare a operatorilor, se folosesc paranteze.

Totodată, pentru operatori se definește și **asociativitatea** acestora. Această proprietate se referă la ordinea de execuție (de la stânga la dreapta → asociativitate *stângă*, sau de la dreapta la stânga → asociativitate *dreaptă*) atunci când avem o secvență de mai mulți operatori cu aceeași precedență. De exemplu, expresia 18/3/2 dacă împărțirea ar avea asociativitate stângă s-ar scrie (18/3)/2→3, iar dacă împărțirea ar avea asociativitate dreaptă, s-ar scrie 18/(3/2)→18.

În tabelul de mai jos se află precedența și asociativitatea operatorilor din C, de la precedența cea mai mare la cea mai mică.

Toți operatorii dintr-o celulă au aceeași precedență. Unii dintre acești operatori vor fi predați ulterior, în următoarele laboratoare.

Operato	Nume	Asociativita e
++ -- ( ) [ ] . ->	incrementare/decrementare postfix apel de funcție indexare în vector accesul membrului unei structuri accesul membrului unei structuri folosind un po	stângă
++ -- + - ! ~ (*tip*) * & sizeof	incrementare/decrementare prefix plus sau minus unar NOT logic și pe biți conversie de tip (cast) indirectare (dereferențiere) adresa dimensiunea în octeți	dreaptă
* / %	înmulțire, împărțire, modulo	stângă
+ -	adunare, scădere	stângă
<< >>	deplasare pe biți la stânga și la dreapta	stângă
< <= > >=	mai mic, mai mic sau egal, mai mare, mai mare egal	stângă
	egal, inegal	stângă
&	ȘI pe biți	stângă
^	SAU EXCLUSIV pe biți	stângă
|	SAU pe biți	stângă
&&	ȘI logic	stângă
||	SAU logic	stângă

?:	operatorul condițional (ternar)	dreaptă
= += -= *= /= %= <<= >>= &= ^= |=	atribuire atribuire cu sumă, diferență atribuire cu produs, împărțire, modulo atribuire cu deplasare pe biți la stânga, la drea atribuire cu ȘI, SAU EXCLUSIV, SAU pe biți	dreaptă
,	virgulă (secvență)	stângă

În general este bine, mai ales dacă lucrăm în echipă cu alți programatori, să punem paranteze pentru a se evidenția ordinea operațiilor mai puțin folosite, chiar dacă aceste paranteze nu sunt necesare. Ele măresc în schimb lizibilitatea programului: *('a'<=c&&c<='z')||('A'<=c&&c<='Z')*

În special când se combină operații pe biți cu operații aritmetice, trebuie avută multă atenție la ordinea operațiilor, altfel putând rezulta erori greu de depistat. De exemplu, dacă un programator rescrie expresia *a+b*2* ca *a+b<<1*, pentru a-i optimiza viteza, programul rezultat va fi greșit, deoarece această din urmă expresie de fapt este echivalentă cu *(a+b)<<1*. Corect ar fi trebuit să se scrie *a+(b<<1)*.